

Trvalé opuštění společné domácnosti

Samotný odchod manžela z bytu (i když je spojen s odstěhováním svršků) za situace, kdy mu předcházely vzájemné konflikty v manželství, je-li motivován snahou vyhnout se konfliktům, nelze pokládat za trvalé opuštění společné domácnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 26 Cdo 2786/2006, ze dne 30.4.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce L. V., zastoupeného advokátem, proti žalované I. V., zastoupené advokátem, o vyklizení bytu, vedené u Okresního soudu Praha - východ pod sp. zn. 3 C 259/2004, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. února 2006, č. j. 27 Co 26/2006-81, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 2. února 2006, č. j. 27 Co 26/2006-81, se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Praha - východ (soud prvního stupně) rozsudkem ze dne 14. července 2005, č. j. 3 C 259/2004-69, uložil žalované povinnost vyklidit byt č. 6, I. kategorie ve 3. podlaží domu 1347, v Ú. (dále jen „předmětný byt“ nebo „byt“) a vyklizený jej předat žalobci (výrok I.); současně zavázal žalovanou zaplatit žalobci náklady řízení (výrok II.).

Soud prvního stupně měl po provedeném dokazování za prokázané, že účastníci uzavřeli dne 11. 8. 1995 manželství, že na základě nájemní smlouvy ze dne 10. 11. 1997 užívali předmětný byt, že koncem roku 2002 mezi nimi začalo docházet k nesrovnalostem a k hádkám, které přerostly ve vzájemné fyzické napadání, že žalovaná v lednu 2003 z bytu odešla, že si z bytu odvezla část svých osobních věcí, že manželství účastníků bylo rozvedeno rozsudkem Okresního soudu Praha-východ ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. 3 C 55/2003, který nabyl právní moci dne 21. 5. 2004, že po odchodu z předmětného bytu žalovaná krátce bydlela u svého přítele P. N. v rodinném domku jeho rodičů v Ú., že si posléze pronajala byt v K., že se později spolu s ním nastěhovala do bytu v I. patře rodinného domku jeho rodičů, že hodlají uzavřít manželství a byt v rodinném domku rekonstruují, že se žalovaná po odchodu z předmětného bytu nedomáhala možnosti vrátit se do něho a užívat jej, nicméně že je na adrese - Ú. - stále hlášena k trvalému pobytu a že adresu vykazuje jako místo svého podnikání. Soud prvního stupně učinil skutkový závěr, že tím, že žalovaná po odchodu z předmětného bytu začala žít se svým přítelem, nadále s ním bydlí, podílí se na rekonstrukci bytu, v němž žijí, považuje jejich vztah za vážný a trvalý a nikdy se nedomáhala, aby jí bylo umožněno užívat předmětný byt, dala v průběhu období od ledna 2003 až do října 2004 (než byla podána žaloba o její vyklizení) najevo, že v předmětném bytě s žalobcem nehodlá bydlet. Po právní stránce pak soud prvního stupně dovodil, že žalovaná trvale opustila společnou domácnost, v důsledku čehož ve smyslu § 708 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 30. 3. 2006 (dále jen „obč. zák.“), zanikl společný nájem účastníků k předmětnému bytu a jediným nájemcem bytu se stal žalobce. Na základě toho uložil žalované předmětný byt vyklidit, aniž její vyklizení vázal na bytovou náhradu, neboť žalovaná bydlí v rodinném domě rodičů svého přítele.

K odvolání žalované Krajský soud v Praze (soud odvolací) rozsudkem ze dne 2. února 2006, č.j. 27 Co 26/2006-81, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl a současně uložil žalobci, aby zaplatil žalované náklady řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně, neztotožnil se však s jeho právním posouzení věci. Namítal, že opuštění společné domácnosti ve smyslu § 708 obč. zák. musí být výrazem svobodné vůle toho z manželů, který domácnost opouští, a nesmí vzbuzovat pochybnosti o jeho úmyslu trvale opustit domácnost. O takový případ však nejde, když opuštění společné domácnosti je motivováno snahou vyhnout se neshodám, ke kterým mezi manželi před opuštěním společné domácnosti docházelo a jejich opakování by bylo možné reálně očekávat. Přitom odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.9.1999, sp.zn. 2 Cdon 1980/97, uveřejněné pod č. 37 v sešitě č. 4 z roku 2000 časopisu Soudní judikatura. Dále vyložil, že naroveň shora uvedenému se klade například i hrubý fyzický útok, který by setrvání jednoho z manželů ve společné domácnosti činil do budoucna neúnosným a že ani pouhé opuštění bytu (odstěhování svršků) nelze bez dalšího posuzovat jako trvalé opuštění společné domácnosti a poukázal na R 77/66. Odvolací soud tak nespatořoval v chování žalované, když ta byt opustila poté, co ji žalobce fyzicky napadl, svobodný úkon opustit trvale společnou domácnost ve smyslu § 708 obč. zák. Pokud žalovaná odešla ze společné domácnosti pro hrubé chování žalobce, nelze jí podle názoru odvolacího soudu přisuzovat k tíži, že se nesnažila do bytu vrátit. Odvolací soud také zaujal názor, že pro posouzení trvalého opuštění společné domácnosti žalovanou je rozhodná doba a stav, kdy došlo k jejímu odstěhování z bytu, nikoliv období následující po tomto úkonu. V důsledku výše uvedeného podle názoru odvolacího soudu nemohl zaniknout společný nájem bytu manžely a žalobce se proto nemohl stát výlučným nájemcem bytu a nemůže se domáhat po žalované vyklizení bytu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opřel o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), a jako dovolací důvody uplatnil, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.) a že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o.s.ř.). Nesprávné právní posouzení věci spatořoval v závěru odvolacího soudu, že v dané věci nebyly naplněny předpoklady v ustanovení § 708 obč. zák. Poukazyval na to, že v řízení nebylo prokázáno, že by žalovaná odešla ze společné domácnosti bezprostředně po fyzickém útoku žalobce, ale naopak ihned po odchodu začala žít ve společné domácnosti s partnerem, se kterým měla vztah ještě před odchodem a z bytu neodstěhovala jen „svršky“, ale většinu jeho zařízení (které jí ani nepatřilo a po zákroku policie musela některé věci vrátit). Dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o.s.ř. spatořuje v nepodloženém skutkovém závěru odvolacího soudu, že žalovaná odešla z bytu po napadení žalobcem, ačkoliv v řízení vyšlo najevo, že žalobce nebyl nikdy postížen za jakékoliv nevhodné chování (natož fyzické napadení) vůči žalované, všechna její účelová a nepravdivá oznámení na Policii ČR byla buď odložena, nebo bylo přestupkové řízení zastaveno a žalobci byla po dlouhém opatrovnickém řízení svěřena do péče nezletilá dcera, k čemuž by jistě nedošlo, kdyby soud zjistil na jeho straně násilí vůči matce nezletilé. Odvolacímu soudu dále vytyká, že opomenul údaje z výpovědi P. N. před soudem prvního stupně, kde svědek uvedl: „Bydleli jsme také v K. ...A já jsem tam se žalovanou necelý rok společně bydlel...“, z čehož je zjevné, že s žalovanou bydlel společně od počátku roku 2003. Tomuto tvrzení pak koresponduje prohlášení tehdejší právní zástupkyně matky při jednání před opatrovnickým soudem 3. 6. 2003, v němž uvedla: „matka má možnost od září bydlet v Ú.“. Totéž dokládá i tvrzení samotné žalované při jednání před opatrovnickým soudem ze dne 20. 8. 2003, kde uvedla: „smlouvu na pronájem bytu v K. jsem uzavírala v lednu 2003“ tamtéž pak uvedla: „s přítelem vedeme společnou domácnost a společně hospodaříme. Do budoucna s p. N. hodláme uzavřít sňatek. Nejsem schopna se vyjádřit k tomu, jak hodlám vyřešit otázku právního titulu svého bydlení v nynějším bydlišti ... byt jsme rekonstruovali společně ze společných prostředků. Já se společně s panem N. podílím na rekonstrukci bytu“. Žalovaná tak podle žalobce přesvědčivě vyjádřila svou vůli bydlet v nové společné domácnosti. Je zřejmé, že žalovaná opustila společnou domácnost za účelem soužití s novým partnerem. Je zjevné nelogické a právně i lidsky nesmyslné její tvrzení, že chce nyní předmětný byt užívat, když již déle než tři roky žije ve společné domácnosti ve společně zrekonstruovaném bytě se svým partnerem, se kterým chce uzavřít sňatek. Doložil pak vykonatelné

předběžné opatření příslušného správního orgánu, jímž bylo žalované uloženo zdržet se přístupu a užívání předmětného bytu. Závěrem navrhl, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení s pokynem k jejímu projednání v jiném senátu, neboť skutečnost, že by tento senát musel vynést po novém projednání věci právně a obsahově odlišný rozsudek, by mohla mít vliv na jeho nestrannost a objektivitu.

Žalovaná se k podanému dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o.s.ř.), a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť směřuje proti rozsudku, jímž odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. Z ustanovení § 242 odst. 3 věty druhé o.s.ř. vyplývá povinnost dovolacího soudu přihlídnout k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.), i když nebyly v dovolání uplatněny. Existence těchto vad nebyla namítána a vady tohoto charakteru nevyplývaly ani z obsahu spisu.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. lze odvolacímu soudu vytknout, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Se zřetelem k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. a jeho obsahové konkretizaci půjde v rámci citovaného dovolacího důvodu především o odpověď na (předběžnou) otázku, zda lze v daném případě usoudit na trvalé opuštění společné domácnosti žalovanou a tudíž na zánik práva společného nájmu bytu manžely ve smyslu § 707 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 708 obč. zák.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na právním závěru, že podmínka trvalého opuštění společné domácnosti musí být naplněna ke dni odchodu manžela z bytu. Proto se pozdějšími skutečnostmi jako právně nerozhodnými nezabýval.

Podle § 707 odst. 1 obč. zák., zemře-li jeden z manželů, kteří byli společnými nájemci bytu, stane se jediným nájemcem pozůstalý manžel.

Podle § 708 obč. zák. platí ustanovení § 707 odst. 1 i v případě, jestliže nájemce opustí trvale společnou domácnost.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 24. července 2002, sp. zn. 26 Cdo 396/2001, uveřejněném pod C 1334 ve svazku 19 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu uvedl, že „právní následky jednání směřujícího k opuštění společné domácnosti nastávají v době, kdy nájemce svoji vůli trvale opustit společnou domácnost projevil a realizoval. Nelze však vyloučit situaci, že nájemce úmysl trvale opustit společnou domácnost pojme až po odchodu ze společné domácnosti nebo že vůli trvale opustit společnou domácnost nezrealizuje v jednom časovém období“ (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. března 2003, sp. zn. 26 Cdo 629/2002, uveřejněný pod C 1773 ve svazku 24 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu).

Jak vyplývá z výše uvedeného, samotný odchod manžela z bytu (i když je spojen s odstěhováním svršků) za situace, kdy mu předcházely (byť i vzájemné konflikty) v manželství (právě z takového zjištění vycházel soud prvního stupně), je-li motivován snahou vyhnout se konfliktům, nelze pokládat za trvalé opuštění společné domácnosti. Není tím však vyloučeno, že nájemce pojme úmysl trvale opustit společnou domácnost až po odchodu ze společné domácnosti nebo že vůli trvale opustit společnou domácnost zrealizuje až postupně.

V projednávané věci odvolací soud pominul skutková zjištění, že žalovaná začala žít s jiným partnerem, že spolu s ním rekonstruuje byt, v němž žijí, a že prohlásila, že s ním hodlá uzavřít sňatek, tj. skutková zjištění, jež přinejmenším vyšla za řízení najevo (z důkazů provedených soudem prvního stupně) a jež nasvědčují tomu, že žalovaná mohla pojmout úmysl trvale opustit společnou domácnost až po odchodu z předmětného bytu. Za této situace neobstojí – především z důvodů neúplnosti – ani jeho právní závěr. Právní posouzení odvolacího soudu tak není správné.

Z výše uvedeného důvodu proto dovolací soud podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil rozsudek odvolacího soudu, aniž se – z důvodů předčasnosti – zabýval dalším uplatněným dovolacím důvodem (že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování). Podle § 243b odst. 3 věty první o.s.ř. pak věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)